

Vymklo se to. Šichtařová k povolenkám, které zdaleka tolik stát neměly

24.6.2025 - Markéta Šichtařová | Svobodní

INVENTURA MARKÉTY ŠICHTAŘOVÉ - Ceny na trhu se nedají „vypočítat“, upozorňuje ekonomka Markéta Šichtařová. Platí to i pro emisní povolenky. „Nemůžeme proto vypočítat dopředu cenu emisních povolenek, a tedy ani říci, o kolik co zdraží. Víme jen, že emisní povolenky byly plánované na cenu kolem 40 eur za povolenku, a vyběhly klidně i na 100 eur. Prostě se to vymklo. A přesně to se může stát i v budoucnu. Takže možný rozptyl cen je velmi široký,“ varuje.

Přišla informace, že budějovický Budvar loni zvýšil zisk o 17,6 procenta na 466 milionů korun. Budvar odvádí prostředky státu, protože je národním podnikem, jediným svého druhu. Má ale stát takto podnikat? Neměl by v soukromých rukou zisk vyšší?

Stát nemá vůbec podnikat. Stát by neměl vlastnit firmy ani podnikat, protože to narušuje princip volného trhu a svobodné soutěže. Státní podniky často operují s výhodami, které nejsou dostupné soukromým subjektům — například s dotacemi, s regulacemi ve svůj prospěch nebo s garancí záchrany při ztrátovosti. To deformuje prostředí pro všechny další podnikatele v zemi. Role státu má být minimální a omezena na ochranu individuálních práv, vlastnictví a vynucování smluv. Jakýkoli vstup státu do podnikání znamená přerozdělování bohatství a neefektivitu.

Ptáte se, zda by v soukromých rukách nebyl zisk větší. To není tak jisté, protože státní podnik opravdu může požívat mnohých výhod. Ale to není argument. Podstatné je, že existence státního podniku znevýhodňuje všechny ostatní podnikatele v zemi.

Uvidíte v příštích dvou týdnech. Tak jde shrnout postoj prezidenta Donalda Trumpa k tomu, zda se USA zapojí do války mezi Izraelem a Íránem. Co by válka ekonomicky znamenala pro nás, kdyby třeba Írán zablokoval Hormuzský průliv, důležitou obchodní tepnu?

Sama si kladu otázku, zda Trump jen nečeká na to, až se do oblasti stáhnou letadlové lodě... Přeci by nevyhlašoval válku dříve, než by na ni byl připraven. Dál si také kladu otázku, zda se náhodou neopakuje scénář „Írák“. I tam záminkou byla údajná výroba jaderných zbraní, ačkoliv se následně ukázalo, že to byla záminka zcela vykonstruovaná. Nevíme. Každopádně, po irácké kauze už je logické zaujmout opatrný postoj k takovým tvrzením. Jenom pitomec se nepoučí z historie...

Pokud jde o dopady na nás, velké země chtějí často válčit, protože tím odvádějí pozornost od domácích problémů, protože tím realizují války *by proxy* mezi mocnostmi (jako je tomu na Ukrajině), nebo protože jim jde o nerostné suroviny (jako tomu bylo v případě Iráku). A malé země na to většinou doplatí. Asi nejviditelnějším efektem by byl tlak na růst cen ropy v případě, že by konflikt eskaloval, což by zase znamenalo tlak na inflaci, a to i u nás. A ani nemluvíme o narušení dopravních tras. Jaké to bylo, to jsme viděli během covidu.

Vrátilo se téma emisních povolenek. Systém ETS 2 začne platit od 1. ledna 2027 a objevují se různé zprávy, co to bude pro české domácnosti znamenat. Můžeme už dnes říct, co nám zdraží a zhruba o kolik? Třeba benzín, nafta, plyn?

Ne, nemůžeme to říci, protože to nikdo neumí. Opakuji: nikdo. Ceny na trhu se nedají „vypočítat“.

Nemůžeme proto vypočítat dopředu cenu emisních povolenek, a tedy ani říci, o kolik co zdraží. Víme jen, že emisní povolenky byly plánované na cenu kolem 40 eur za povolenku, a vyběhly klidně i na 100 eur. Prostě se to vymklo. A přesně to se může stát i v budoucnu. Takže možný rozptyl cen je velmi široký.

Někdy můžeme slyšet, že zatímco EU ETS 1 zaplatí průmysl, EU ETS 2 zaplatí občané. S tímto tvrzením nelze tak úplně souhlasit.

Elektrárny, slévárny a další podniky emisní povolenky neplatí z žádného tajného pokladu zakopaného v lese. Povolenky pro ně představují náklad, který musí zahrnout do ceny svého produktu, takže tyto náklady v konečném důsledku nemůže platit nikdo jiný než spotřebitel. Polopaticky řečeno, stát vymýšlí mnoho způsobů, jak nasytit státní rozpočet, ale všechny cesty končí v kapsách nás – daňových poplatníků. Emisní povolenky EU ETS 1 zaplatíme v účtech za elektřinu, za vytápění, v cenách nemovitostí a tisíců výrobků běžné spotřeby. Vzpomeňte si na to, až zase uslyšíte politiky osočovat spekulanty za příliš drahé nemovitosti, provozovatele čerpacích stanic za příliš drahé pohonné hmoty, energetiky za příliš drahou elektřinu nebo obchodníky za drahý cukr.

Emisními povolenkami ale zdražování zdaleka nekončí. Máme tu ještě „Systém sdíleného úsilí“. Systém sdíleného úsilí (ESR) byl navržen jako součást závazku EU podle Pařížské dohody a je specifický tím, že neklade požadavky na původce emisí, ale na členské státy – proto „sdílené úsilí“. Princip spočívá ve stanovení společného cíle, ke kterému musí přispívat všechny členské státy. Pro každý stát je v závislosti na velikosti HDP na obyvatele individuálně stanoven maximální emisní přiděl. Státy si pak samy určují, jakými prostředky stanoveného cíle dosáhnou.

Tento systém cílí na následujících pět odvětví: silniční doprava, zemědělství, budovy, malá průmyslová odvětví a odpady.

Většina států EU, včetně Česka, má prý s implementací dohodnutých emisních pravidel do národní legislativy zpoždění. Jenže na zrušení systému je prý už pozdě. Můžeme to ale takhle jednoduše odbýt, když to ovlivní životy nás všech?

Takhle mluvit může jen někdo, komu nedochází, co to způsobí. Zdraží vše. Doslova vše! A potenciálně velmi výrazně. Počítá se s energetickou a dopravní chudobou, až 30 % občanů EU má být závislých na sociálních dávkách. EU je asi první státní útvar v historii, který nemá za cíl zvýšit bohatství občanů, ale plánuje jejich zchudnutí. Jakkoliv byly mnohé předešlé totalitní režimy zrušeny, plánovaly vždy prosperitu, a nakonec došly do chudoby, protože byly hloupé a prosazovaly hloupou ideologii – ale zchudnutí si nepřály. EU ale větší počet lidí závislých na dávkách plánuje.

Piráti přišli s návrhem, že by české domácnosti před propadem životní úrovně ochránili energetickým kuponem. To má být fixní bonus, který by polovinu výnosu ceny povolenky vracel lidem zpět přes daňový bonus či zvýšení důchodu. Je to rozumný nápad?

Prerozdělení je právě jen prerozdělení, tedy krádež. To neokecáte, i když to nazýváte bonus. Emisní povolenky jsou dobré jen k jediné věci – ke zrušení.

Do finále volby generálního ředitele ČT postoupili Milan Fridrich a Hynek Chudárek. Oba jsou to manažeři zevnitř ČT. Vzápětí se rozhořela jakási vnitřní válka mezi Fridrichem a ředitelem zpravodajství Petrem Mrzenou, který vyzval radní, aby Fridricha nevolili. Jaký signál o kondici ČT to je směrem na veřejnost?

Nepovažuji se za odborníka na Českou televizi. Říci k tomu mohu jen tolik, že kdokoliv spjatý s ČT sotva udělá velký průvan. Přikláníla bych se proto k někomu zvenčí.

Převzato z Parlamentních listů

<https://svobodni.cz/nezarazene/vymklo-se-to-sichtarova-k-povolenkam-ktere-zdaleka-tolik-stat-nemely>